

Noen refleksjoner fra Legeforeningens ståsted etter rettsforhandlingene

Etter brudd i forhandlingene, ble Akademikerne Helse stevnet for arbeidsretten av NAVO. Saken ble behandlet som hastesak med rettsforhandlinger 24. og 25. oktober. Rettsavgjørelsen forelå 31. oktober.

I skrivende stund er det torsdag 27. oktober. Vi har vært i retten i to lange dager, og vi kjenner ikke utfallet av rettsprosessen. Det betyr at det er noe vågalt å vurdere saken og resultatet i og med at fasiten foreligger når dette leses. Jeg vil likevel gi noen betraktninger fra vårt ståsted ut fra hvordan saken er blitt belyst etter at de hemmelige protokollene ble kjent 9. september, og etter behandlingen i Arbeidsretten.

Foranledningen til denne rettsprosessen var at Akademikerne Helse (heretter kalt Akademikerne) fremsatte et siste krav som ikke ble imøtaket av NAVO. I dette ligger bl.a. et krav om prolongasjon av den sentrale avtalen for Akademikerne (A1) med de sosiale bestemmelsene plassert her. Det ble skrevet en tvisteprotokoll der partenes ståsted ble klargjort. NAVO legger til grunn at forhandlingene er over og at Akademikerne har inngått tariffavtaler, mens Akademikerne mener vi er i forhandlinger som har blitt brutt, slik at meklring er neste fase. For å avskjære at Akademikerne går til streik (plassfratredelse) stevnet NAVO Akademikerne for Arbeidsretten med påstand om at forhandlingene er sluttført og at det er fredsplikt. Dette ble bestridt av Akademikerne.

Dersom NAVO vinner frem på alle punkter så er forhandlingene over på dette tidspunktet. Da vil dommen gå ut på at det foreligger en helhetlig tariffavtale mellom Akademikerne og NAVO, alternativt at det foreligger en tariffavtale om reguleringsnivå om de sosiale bestemmelser.

Hva gjør Arbeidsretten?

Min vurdering av saken er imidlertid at vi går mot meklring og plassfratredelse henholdsvis 7. og 8. november, dvs. at NAVO ikke vinner frem med sin påstand. Det skyldes at jeg har store problemer med å se at Arbeidsretten vil komme til et resultat som innebærer dom for at det er inngått en endelig tariffavtale – eller et sett av tariffavtaler – som vi er bundet til, og der de hemmelige protokollene som ble skrevet 12. mai, og som ikke var kjent for andre enn de som hadde underskrevet for de ble lagt frem fra NAVOs side 9. september, spiller en avgjørende rolle.

– Jeg tror helt enkelt at Arbeidsretten vil vegre seg mot å legge til grunn de mange forutsetningene som er nødvendig for å få en slik dom. Det vil i så fall bety at Legefor-

eningen skal bruke sin stemmemakt i Akademikerne til å omsette innholdet i den ene hemmelige protokollen fra 12. mai til et vedtak – på grunnlag av en fortolkning av vedtaket i sentralstyret 30. august. Fortolkningen må da baseres på ordlyden i vedtaket og uten å ta hensyn til forutsetningen om konsensus, dvs. i strid med Legeforeningens egen forståelse av vedtaket. Det er uansett betenkelig dersom våre vedtak benyttes slik at de i fremtiden må skrives med tanke på andre forhold enn våre interne. Vi må forbeholde oss retten til å tolke, endre og iverksette egne vedtak uten innblanding så lenge vi ikke har «omsatt» vedtaket i en avtale.

Det skal godt gjøres at Arbeidsretten ikke legger til grunn at vedtaket fra august var et grunnlag for behandlingen av saken i Akademikerne den påfølgende dag, der Legeforeningens representanter gjennom sin atferd viste at konsensusprinsippet fortsatt er rådende for samarbeidet i Akademikerne. Retten vil nok også ta hensyn til de konsekvenser det ville få om Legeforeningen dømmes til å «overkjøre» andre akademikergrupper på grunnlag av de hemmelige 12. mai protokollene.

Det er også et spørsmål om Arbeidsretten kan ta stilling til hva som utgjør «tariffavtalen» fra tredje fase der Akademikerne er part i og med at det ikke foreligger et endelig tilbud fra NAVO. Det må da være den skissen Legeforeningen laget til sentralstyremøte 30. august på bakgrunn av muntlig kontakt med NAVO, ev. i kombinasjon av muntlig og skriftlig korrespondanse. Jeg kjenner ikke til at Arbeidsretten tidligere har satt sammen en endelig tariffavtale på et slikt grunnlag.

Arbeidsretten kan også komme til at de sosiale bestemmelser er bindende avgjort med de hemmelige protokollene av 12. mai, uavhengig av om det foreligger en endelig overenskomst. I så fall vil ikke reguleringsnivået av sosiale bestemmelser kunne danne grunnlag for arbeidskamp.

Det legges da til grunn at de hemmelige protokollene er å anse som tariffavtaler. Under hovedforhandlingen kom det frem at det er stor avstand mellom protokollskriverne når det gjelder forståelsen av hva disse protokollene innebærer. NAVO hevdet at dette var tariffavtaler supplert med muntlige avtaler om håndteringen av de andre akademikergruppene, mens forhandlingsle-

Rune Frøyland i Akademikerne Helse og Torunn Janbu forklarte seg begge i Arbeidsretten. Her i samtale med konstituert forhandlingsjef i Legeforeningen, Anne Kjersti Befring (i midten). Foto Cecilie Bakken

delsen på vår side oppfattet protokollene som «underhånden avtaler». I retten kom det imidlertid frem at spørsmålet var svært viktig for NAVO, slik at det var stilt et ultimativt krav i forbindelse med avslutningen av A2-forhandlingene. Det ble også klart at ingen andre kjente til at det ble skrevet protokoller, og at ingen andre visste at regulering av sosiale bestemmelser på B-delsnivå for de andre akademikergruppene var tema i denne fasen av forhandlingene der Legeforeningen var part. Det ble bekreftet at Hans Kristian Bakke foretok noen sonderinger mot enkelte sentralstyremedlemmer når det gjaldt reguleringsnivået for legene, men spørsmålet om de andre akademikergruppene ble ikke nevnt. Saken ble ikke behandlet i sentralstyret.

I retten ble det rettet mye fokus mot at det samme dag ble inngått offisielle protokoller med et motsatt innhold, der uenigheten slås fast og at temaet skal være utestående til tredje fase. Det ble også vist til at det foreligger en protokoll fra desember 2004, avslutningen på A1, med NAVO og Akademikerne som parter. Her fremgår det klart at Akademikerne er uenig i NAVOs krav om at A1 skal endres ved at sosiale bestemmelser flyttes til et annet reguleringsnivå og at dette er et utestående tema.

Dersom Arbeidsretten skal legge til grunn at de hemmelige protokollene er tariffavtaler, så innebærer det at de protokollene som ble inngått offisielt samme dag av forhandlingsdelegasjonen må settes til side. Det er etter min vurdering ikke mulig å tolke protokollene i harmoni med hverandre slik NAVO legger til grunn. De omhandler samme tema men det brukes begreper med motsatt betydning som henholdsvis enig/uenig – løst/utestående. Det er vanskelig å se at Arbeidsretten vil legge til grunn at de hemmelige protokollene skal

fortrengte de offisielle eller at tidsperspektivet kan benyttes i fortolkningen.

Partene er enige om at protokoller inngått i forhandlingsprosessen i utgangspunktet er bindende, men er uenig i at hver protokoll er en tariffavtale slik NAVO legger til grunn for Arbeidsretten. Dersom de hemmelige protokollene skal anses som tariffavtaler, så har dette betydelige ringvirkninger. Hvilke virkninger kan det få dersom arbeidsretten aksepterer at forhandlingsleder skal kunne inngå tariffavtaler uten at dette gjøres kjent for beslutende organer i fire måneder?

Det må da ses bort fra opplysningsansvar, demokratihensyn og hensynet til gjensidig lojalitet, og til hvordan dette vil virke inn på forhandlingslederens fullmakter i fremtiden.

Saken stiller seg derimot ganske annerledes dersom dette dreier seg om underhånden avtaler, slik Bakke forklarte seg i Arbeidsretten, ved at de forpliktet den enkelte som har underskrevet til å arbeide for en bestemt løsning.

Dersom Arbeidsretten velger å gå en annen vei enn det vi har grunn til å tro, vil dette få stor betydning for hvordan forhandlinger kan foregå fremover. Protokoller må skrives med et helt annet presisjonsnivå, og man må begrense mulighetene for å komme i en situasjon der det inngås protokoller med forhandlingsledelsen som hemmeligholdes for de beslutende organer.

Konsekvenser fremover

Uavhengig av utfallet av denne rettssaken så er det i partenes interesse å grundig evaluere dette forhandlingsforløpet og systemet. En positiv side av behandlingen av saken i Arbeidsretten er at partenes totalt ulike oppfatning av prosessen, betydningen av protokoller og interne beslutningssystemer, nå ble tydeliggjort. Dette bør kunne benyttes konstruktiv fremover i det arbeidet som må gjøres.

Partene har også en felles interesse av å ta innover seg de kritiske bemerkninger Arbeidsrettens leder hadde til overenskomstene og til hvordan protokoller var utformet. En gjennomgang av protokoller i forhandlingsprosessen gir et bilde av forhandlingsprosessen og de utfordringer som forelå.

Arbeidet med å oppnå større grad av entydighet og enighet må bygge på grunnleggende forhold som opplevelse av jevnbyrdighet mellom partene, tillit og respekt. Disse forhold må partene ta et felles ansvar for å skape.

Se ytterligere informasjon på www.akademikerne.no og www.legeforeningen.no.

Anne Kjersti Befring

anne.kjersti.befring@legeforeningen.no
Forhandling- og helseerettsavdelingen

Tariffavtale eller ikke?

– Hvilket inntrykk sitter du igjen med etter behandlingen i Arbeidsretten? spør vi Torunn Janbu, Legeforeningens president, som vitnet og fulgte saken en av dagene.

– Det som ble tydelig i retten er at det har vært et forhandlingsforløp preget av urydighet og etter hvert manglende tillit mellom partene, sier Janbu. Hun legger til at hun finner det bekymringsfullt at NAVO i Arbeidsretten påstår at Legeforeningen skal bruke sitt stemmeflertall i Akademikerne Helse for å overkjøre de andre foreningene.

– Det Legeforeningen alltid har lagt vekt på i Akademikerne Helse er konsensusprinsippet. Derfor er det utenkelig for oss å overkjøre de andre foreningene som vi nå har et godt og tillitsfullt samarbeid med. Akademikerne Helse krever nå en prolongering av A1 noe som vil bevare de sosiale rettighetene på dette nivået. Dette er i tråd med det nye vedtaket sentralstyret gjorde om denne saken 22. september, sier Torunn Janbu.

– Etter avslutning av forhandlingene må vi evaluere det forløpet som har vært, og vi må reetablere et godt og konstruktiv forhold til vår arbeidsgivermotpart. Legeforeningen vil gå gjennom avtalestrukturen vi har med NAVO, noe som må omfatte alt fra hovedavtalen til de lokale forhandlinger, sier hun.

Legepresidenten vil gjerne ha innspill fra tillitsvalgte og medlemmer om forhandlingsstrukturen. Både hun og sentralstyrets medlemmer vil være til rådighet for organisasjonen for å gi informasjon og motta synspunkter.

– Jeg vil gjerne benytte anledningen til takke medlemmer og tillitsvalgte som gjennom denne fasen har kommet med innspill og støtte til foreningen, avslutter hun.

Ellen Juul Andersen

ellen.juul.andersen@legeforeningen.no
Avdeling for informasjon og helsepolitikk

Viktig seier i Arbeidsretten

Akademikerne vant frem på alle punkter i saken mellom Akademikerne og NAVO.

Det betyr at Akademikerne ble frifunnet for NAVOs påstander om at forhandlingene er avsluttet med bindende tariffavtaler. Arbeidsretten kom dermed til at det ikke var brudd på fredsplikten når det ble varslet plassoppsigelse for Akademikerne medlemmer. Dommen ble avsagt med fire mot tre stemmer.

NAVO har påstått at Akademikerne Helse og Legeforeningen «løper fra» inngåtte forpliktelser ved at de hemmelige protokollene ikke ble anerkjent. Arbeidsretten har i sin avgjørelse enstemmig (sju dommere) gitt Akademikerne Helse og Legeforeningen medhold i at disse protokollene var irregulære og i motstrid med de offisielle protokoller.

I de hemmelige protokoller ble det bestemt at sosiale bestemmelser skulle flyttes fra den sentrale avtalen (A1) til lokalt nivå for de andre akademikergruppene (B-del) og til et annet sentralt nivå (A2) hvor Legeforeningen har partsforholdet, og som bare gjelder for legene. Arbeidsretten finner det av flere grunner klart at de to «hemmelige» protokollene ikke kan gi et tariffmessig grunnlag for fredspakt eller andre

plikter for Akademikerne. Bestemmelsen i den «hemmelige» protokollen av 12.5. 2005 mellom NAVO-Helse og Legeforeningen ligger ikke bare på siden av hovedavtalens forhandlingsordning, men står også i direkte motstrid til den «offisielle» protokollen av samme dato mellom NAVO og Akademikerne om den videre gangen i forhandlingene.

Arbeidsretten har på denne bakgrunn konkludert med at det ikke foreligger noe tariffavtalemessig grunnlag for NAVOs påstand om at iverksettelse av arbeidsstans på grunnlag av plassoppsigelsen fra Akademikerne er tariffstridig og ulovlig. Arbeidsretten konkluderer videre at det heller ikke foreligger noe grunnlag for NAVOs påstand om at Akademikerne helse har opptrådt tariffstridig ved å fremme et nytt forhandlingskrav og deretter gå til brudd med varsel om arbeidsstans.

Akademikerne ved Akademikerne Helse ble derfor frifunnet for NAVOs prinsipale og subsidiære påstander.

Ellen Juul Andersen

ellen.juul.andersen@legeforeningen.no
Avdeling for informasjon og helsepolitikk